

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

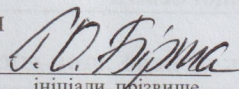
Форма № П-2.04/1

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій
Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«3»

09

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Товарознавство (Теоретичні основи)

освітня програма/спеціалізація

*«Підприємництво, торгівля та логістика»**«Митна справа в міжнародній торгівлі»*

спеціальність

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

ступінь вищої освіти

бакалавр

Полтава 2020

Укладачі:

Бургу Ю.Г., доцент кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ВНЗ Укоопспілки Полтавського університету економіки і торгівлі, к.с.-г.н.

Робоча програма навчальної дисципліни «Товарознавство (Теоретичні основи)» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи
Протокол від «3» вересня 2020 року № 1.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми « Підприємництво, торгівля та логістика »
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
ступеня бакалавр

підпис

І.В. Юрко
ініціали, прізвище

« _____ » _____ 20__ року

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Митна справа в міжнародній торгівлі»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
ступеня бакалавр

підпис

А.С.Ткаченко
ініціали, прізвище

« _____ » _____ 20__ року

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика дисципліни «Товарознавство (Теоретичні основи)»	4
Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	7
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	10
Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	14
Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу	15
Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації.	16

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Товарознавство (Теоретичні основи)»

Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Товарознавство (Теоретичні основи)» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітня програма «Підприємництво, торгівля та логістика».

1. Місце в структурно-логічній схемі підготовки : нормативна дисципліна, є базовою для вивчення таких дисциплін: «Товарознавство (харчові продукти)», «Товарознавство (нехарчова продукція).
2. Кількість кредитів за ЄКТС <u>5</u> .
3. Кількість модулів: <u>2</u>
4. Обов'язкова (варіативна) у відповідності до навчального плану (<i>вказати</i>) <u>обов'язкова</u>
5. Курс - <u>1</u>
6. Семестр - <u>2</u>
7. Кількість годин: – загальна кількість: <u>2 семестр - 150 год.</u>
- лекції: 2 семестр <u>16 год.</u>
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 2 семестр <u>32 год</u>
- самостійна робота: <u>2 семестр – 102 год.</u>
- вид підсумкового контролю (<i>вказати</i> : ПМК (залік), екзамен): <u>2 семестр Екзамен</u>

Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Товарознавство (Теоретичні основи)» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітня програма «Митна справа в міжнародній торгівлі».

1. Місце в структурно-логічній схемі підготовки : нормативна дисципліна, є базовою для вивчення таких дисциплін: «Товарознавство (харчові продукти)», «Товарознавство (нехарчова продукція).
2. Кількість кредитів за ЄКТС <u>4</u> .
3. Кількість модулів: <u>2</u>
4. Обов'язкова (варіативна) у відповідності до навчального плану (<i>вказати</i>) <u>обов'язкова</u>
5. Курс - <u>1</u>
6. Семестр - <u>2</u>
7. Кількість годин: – загальна кількість: <u>2 семестр - 120 год.</u>
- лекції: 2 семестр <u>16 год.</u>
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 2 семестр <u>32 год</u>
- самостійна робота: <u>2 семестр – 72 год.</u>
- вид підсумкового контролю (<i>вказати</i> : ПМК (залік), екзамен): <u>2 семестр Екзамен</u>

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – дати загальне уявлення про товарознавство як наукову дисципліну, розкрити основні проблеми, якими займається товарознавство.

Завдання навчальної дисципліни - знання предмету, методу, історії товарознавства, уявлення про суспільне і екологічне значення товару, раціональне харчування і використання непродовольчих товарів, знання принципів класифікації і кодування товарів, формування асортименту, оцінку якості і достовірності даних у цьому питанні; процесів, які відбуваються у товарах під час товаропросування, щоб врахувати їх у плануванні комерційних операцій і не допустити втрат якості і маси товару.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Товарознавство (теоретичні основи)» студенти набувають не лише ґрунтовні знання, але й практичні навички. Вони повинні вміти: формувати правильне товарознавче мислення у прийнятті рішень щодо розвитку діяльності у даній сфері; виробити навички щодо процедур, прийомів та методів, які використовуються міжнародними, державними і приватними організаціями для забезпечення ефективного планування і проведення конкретних комерційних операцій за принципами ринкової економіки; засвоїти термінологію, головні поняття, які використовують у практиці при підготовці та здійсненні комерційних операцій. Матеріал програми має викладатися і засвоюватися студентами із врахуванням новітніх досягнень у галузях товарознавства, технології, екології, фізіології людини, економіки, маркетингу та інших наук.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання для студентів освітньої програми «Підприємництво, торгівля та логістика», «Митна справа в міжнародній торгівлі»

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
Загальні компетентності		
1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності Використовувати сучасні комп'ютерні і теле-комунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
2	Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях	
3	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	
4	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	
Спеціальні компетентності		
1	Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності	Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати
2	Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.	
3	Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.	

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Товарознавство (Теоретичні основи)» затверджена Вченою радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», протокол від «___» _____ 201__ року № ____.

Змістовий модуль 1. Основи споживання товарів

Тема 1. Предмет, зміст і методологія сучасного товарознавства

Товарознавство як наукова дисципліна. Предмет, зміст і методи товарознавства. Системний аналіз і синтез. Методологія сучасного товарознавства. Категорії товарознавства. Споживна вартість і споживна цінність як категорії і предмет товарознавства. Зв'язок між категоріями товарознавства за допомогою проміжних ланок, що веде до безпосередньої їх єдності і формування системи.

Тема 2. Історія розвитку товарознавства

Виникнення і розвиток товарознавства. Етапи історичного розвитку товарознавства, предмет, зміст, категорії, задачі товарознавства, початок розвитку науки товарознавства, функції товарознавців в сучасних умовах, розвиток сучасного товарознавства, зв'язок товарознавства з іншими науками.

Тема 3. Теоретичні основи формування потреб і споживання товарів

Визначення поняття потреба, значення знань про потреби у здійсненні комерційних операцій. Класифікація потреб і сутність ієрархічної структури потреб. Властивості потреб, чинники формування потреб і передумови задоволення потреб. Поняття споживання, вивчення етапів споживання і технології споживачів за суттєвими ознаками, що визначають характер потреб. Поняття сегмент ринку, сегментація ринку і позиціонування товару на ринку.

Тема 4. Основи раціонального споживання продовольчих і непродовольчих товарів

Аналіз моделі ситуації споживання, яка розробляється з урахуванням характеристики груп споживачів, середовища, умов та способів споживання виробів.

Хімічний склад харчових продуктів, ознаки класифікації працездатного населення щодо споживання товарів. Раціональні норми споживання продоволь-

чих і непродуктивних товарів з урахуванням нормативів і динаміки споживання.

Тема 5. Споживні властивості і споживна цінність товарів

Класифікація натуральних властивостей, їх характеристика та зв'язок з споживними властивостями. Ознаки класифікації споживних властивостей. Номенклатура функціональних, ергономічних, естетичних, властивостей, надійності і безпеки товарів в споживанні.

Характеристика видів небезпек відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару, вплив діючих чинників на безпеку непродуктивних товарів, існуючі можливі джерела небезпек та методи їх усунення.

Змістовий модуль 2. Зміни споживних властивостей товарів при товаропросуванні

Тема 6. Якість товарів, її дослідження і оцінка

Якість товару - головна споживна властивість споживної вартості. Поняття «показники якості», «рівень якості». Класифікація показників якості. Види різних факторів у сферах виробництва, обігу і споживання. Чинники, що визначають доброякісність і недоброякісність товарів, сорти або гатунки товарів.

Залежність між фізичними властивостями товарів та їх хімічним складом. Вивчення впливу води та мінеральних речовин на якість товарів. Основні методики визначення якості товарів за фізичними показниками, їх розподіл на класичні і сучасні. Методика визначення вологості, густини та сухих речовин.

Тема 7. Основи дослідження властивостей товарів

Номенклатура показників, які характеризують органолептичний метод дослідження якості товарів, аналіз різних методів визначення якості товарів за органолептичними показниками. Значення коефіцієнтів вагомості при застосуванні бальної оцінки якості, метод ранжування, його сутність.

Тема 8. Класифікація, кодування і асортимент товарів

Аналіз структури асортименту товарів відповідно до структури потреб, основні показники асортименту та їх вплив на властивості асортименту. Поняття виробничий та торговельний, простий та складний, груповий та розгорнутий, раціональний та оптимальний асортименти.

Основні поняття класифікації і кодування об'єктів. Сутність методів класифікації та кодування. Класифікатори товарів, їх зміст, мета використання. Суть і область використання штрихового кодування. Особливості економіко-статистичних класифікацій товарів і продукції

Тема 9. Основи зберігання якості і маси товарів при товаропросуванні

Зовнішні чинники, що впливають на процеси в товарах при товаропросуванні. Терміни і поняття: система і підсистема товаропросуванні, абсолютна і відносна вологість повітря, рівно вагова вологість товару, гігроскопічність, режим зберігання. Умови зберігання різних видів товару.

Чинники середовища, що впливають на зміни споживних властивостей товарів при товаропросуванні, особливості різних видів процесів, які протікають під час зберігання товарів. класифікація і види природних втрат та їх вплив на зміну якості продовольчих товарів. Біохімічні процеси характерні для окремих груп товарів.

Тема 10. Види і засоби інформації про товар

Класифікація товарної інформації, основні функції маркування. Коротка характеристика носіїв виробничого і торгового маркування. Класифікація інформаційних знаків і технічних документів. Характеристика рекламно-довідкової інформації. Зв'язок інформації з ефективною споживання

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 3. Тематичний план дисципліни «Товарознавство (Теоретичні основи)» студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітня програма: «Підприємництво, торгівля та логістика», «Митна справа в міжнародній торгівлі».

Назва модуля, теми та питання, що розглядаються на лекції	Обсяг годин	Назва теми практичного заняття	Обсяг годин	Навч-метод літ-ра
Тема 1. Предмет, зміст і методологія сучасного товарознавства Лекція 1 1. Предмет, зміст і методи товарознавства 2. Зв'язок товарознавства з іншими дисциплінами	2	Практичне заняття 1. Предмет, зміст і методологія сучасного товарознавства 1. Системний аналіз у товарознавстві.	2	12; 13; 14
Тема 2. Історія розвитку товарознавства Лекція 2 1. Виникнення і розвиток товарознавства 2. Етапи розвитку товарознавства	2	Практичне заняття 2. Історія розвитку товарознавства 1. Вчені, що внесли вагомий розвиток у становлення товарознавства, як науки 2. Аналіз етапів розвитку товарознавства	2	5; 12; 14
Тема 3. Основи формування потреб і споживання товарів Лекція 3 1. Поняття про потреби 2. Класифікація і характеристика потреб за походженням 3. Нормативний характер біологічних потреб і вибірковість	2	Практичне заняття 3. Основи формування потреб і споживання товарів 1. Вивчення типології споживачів. 2. Складання характеристики груп споживачів, об'єднаних приблизно однаковими потребами.	2	12; 13; 14

задоволення соціальних потреб.		3. Визначення ознак типології споживачів, найбільш важливих для певних товарів.		
Тема 4. Основи раціонального споживання продовольчих і непродовольчих товарів Лекція 4 1. Хімічний склад продуктів. 2. Неорганічні речовини харчових продуктів (вода, мінеральні речовини) 3. Органічні речовини харчових продуктів (вуглеводи, азотні речовини, жири, вітаміни, ароматичні, барвні речовини)	2	Практичне заняття 4. Основи раціонального споживання продовольчих і непродовольчих товарів 1. Визначення енергетичної цінності продовольчих товарів. 2. Визначення біологічної цінності продовольчих товарів. 3. Складання (розробка) реклами на харчові продукти	4	5; 12; 14
Тема 5. Споживні властивості і споживна цінність товарів Лекція 5. 1. Соціальні та функціональні властивості товарів 2. Надійність та безпека споживання 3. Ергономічні, естетичні та екологічні властивості.	2	Практичне заняття 3. Споживні властивості і споживна цінність товарів 1. Вивчення показників надійності 2. Вивчення режимів і термінів зберігання продовольчих товарів 3. Охарактеризуйте види безпеки у вигляді таблиці 4. Вивчення видів небезпеки товарів 5. Вивчення чинників і джерел небезпеки	4	1; 12; 13; 14
Тема 6. Якість товарів, її дослідження і оцінка Лекція 6 1. Визначення якості товарів 2. Методи визначення показників і оцінки рівня якості 3. Вимоги, що пред'являються до якості товарів 4. Фактори, що впливають на якість товарів	2	Практичне заняття 6. Якість товарів, її дослідження і оцінка 1. Ознайомлення з нормативною базою забезпечення якості товарів в Україні. 2. Вивчення видів дефектів 3. Види контролю якості товарів	4	11; 12; 13; 15

<p>Тема 7. Основні дослідження властивостей товарів (органолептична оцінка якості товарів)</p>		<p>Практичне заняття 7. Основні дослідження властивостей товарів (органолептична оцінка якості товарів)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення кольору харчових продуктів 2. Визначення прозорості харчових продуктів 3. Визначення консистенції харчових продуктів 4. Визначення смаку і запаху харчових продуктів 5. Балова оцінка якості харчових продуктів 	2	8; 12; 14
<p>Тема 8. Класифікація кодування і асортимент товарів Лекція 7.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асортимент товарів 2. Класифікація товарів 3. Кодування товарів 	2	<p>Практичне заняття 8. Класифікація, кодування та асортимент товарів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення ієрархічного методу класифікації товарів 2. Вивчення фасетного методу класифікації товарів 3. Визначення ознак, за якими виділяються класифікаційні угруповання 4. Перевірка справжності штрихових кодів 5. Розрахунок структури асортименту непродовольчих товарів 6. Розрахунок показників асортименту товарів 	4	5; 12; 13; 14
<p>Тема 9. Основи зберігання якості і маси товарів при товаропросуванні Лекція 8</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фізичні методи консервування 	2	<p>Практичне заняття 9. Основи зберігання якості і маси товарів при товаропросуванні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика основних способів кон- 	4	2; 3; 12; 13

<ul style="list-style-type: none"> 2. Фізико-хімічні методи консервування 3. Біохімічні методи консервування 4. Хімічні методи консервування 5. Комбіновані методи консервування 		<ul style="list-style-type: none"> сервування 2. Характеристика методів консервування 3. Визначення методів для консервування продовольчих товарів 		
<p>Тема 10. Види і засоби інформації про товар</p>		<p>Практичне заняття 10. Види і засоби інформації про товар</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Характеристика основних функцій маркування 2. Характеристика загальних і специфічних вимог до маркування 3. Характеристика основних носіїв виробничого маркування 4. Вивчення структури маркування 	4	12; 13; 14
Всього	16		32	

Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Таблиця 4. Розподіл балів, що отримують студенти за результатами вивчення навчальної дисципліни «Товарознавство (теоретичні основи)» освітньої програми «Підприємництво, торгівля та логістика» та «Митна справа в міжнародній торгівлі»

Форми навчальної роботи	Вид навчальної роботи	Кількість балів
Лекція	1. Відвідування лекцій	1,0
	2. Наявність опрацьованого матеріалу з теми лекції (конспект)	1,0
Практичне заняття	1. Відвідування практичного заняття	1,0
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу	2,0
	3. Виконання навчальних завдань	1,0
Самостійна робота	1. Вивчення окремих питань або тем, передбачених робочою програмою для самостійного опрацювання	24,0
	2. Індивідуально-консультативна робота	–
Поточний контроль	Поточна модульна робота 1	10,0
Поточний контроль	Поточна модульна робота 2	10,0
Загальна сума		100

Таблиця 5. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Товарознавство (теоретичні основи)»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 6. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Товарознавство (теоретичні основи)»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності 2. Інші види робіт (зазначити, які саме)	12
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках	12

* - Максимальна кількість додаткових балів – 24

Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу

Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни: дистанційний курс.

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

1. Жук Ю.Т., Жук В.А. і ін. Теоретичні основи товарознавства: Навч. посібник для студентів кооперативних вищих навчальних закладів. – К.: НМЦ “Укоопосвіта, 2008.- 336с.
2. Довідник товарознавця. Продовольчі товари [Текст] : навч. посібник / за ред. С. В. Князь. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 340 с.
3. Колтунов, В. А. Технологія зберігання продовольчих товарів [Текст] : навч. посібник / В. А. Колтунов, Є. В. Белінська. – Київ : Центр учб. л-ри, 2014. – 138 с.
4. Николаева, М. А. Товарная информация [Текст] : учебник / М. А. Николаева, Л. В. Карташова. – Москва : Норма : ИНФРА-М, 2016. – 256 с.
5. Полікарпов, І.С. Товарна інформація [Текст] : підручник / І.С. Полікарпов, О. В. Шумський. – Київ : Центр навч. л-ри, 2013. – 616 с
6. Пугачевський, Г. Ф. Теоретичне товарознавство [Текст] / Г. Ф. Пугачевський. – [б. м.] : [б. в.], 2016. – 128 с.
7. Пономарьов П.Х., Сирохман І.В. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. Навч. посібник. - К.: Лібра, 1999. - 272 с.
8. Райкова, Е. Ю. Теоретические основы товароведения и экспертизы [Текст] : учебник / Е. Ю. Райкова. – Москва : Дашков и К, 2013. – 412 с.
9. Сирохман, І. В. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари [Текст] : підручник / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня, В. Т. Лебединець. – Київ : Знання, 2014. – 543 с.
10. Страхова, С. А. Теоретические основы товароведения и экспертизы [Текст] : тесты / С. А. Страхова. – Москва : Дашков и К, 2012. – 164 с.
11. Теоретичні основи товарознавства [Текст] : підручник / І. М. Байдакова, Л. І. Байдакова, Л. М. Губа, В. Я. Плахотін, О. В. Шегінський. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2016. – 284 с.
12. Теоретичні основи товарознавства [Текст] : підручник / В.А. Жук, В.В. Гаврилишин, [та ін.] ; за ред. Ю.Т. Жук. – Львів : Компакт-ЛВ, 2009. – 480 с.
13. Теоретичні основи товарознавства продовольчих товарів: Лабораторний практикум / Н.Я. Орлова, - К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1999. - 107 с.
14. Титаренко Л.Д. Теоретичні основи товарознавства: Навч. посібник. - К.: "Центр навчальної літератури", 2003. - 227 с.
15. Химический состав и энергетическая ценность пищевых продуктов [Текст] : Справочник МакКанса и Уиддоусона / Ред. перевода А. К. Батурина. – Санкт-Петербург : Профессия, 2006. – 415 с.